

МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра культурології

ЗАТВЕРДЖЕНО
Протокол засідання кафедри
« 30 » серпня 2022 року № 1

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОКПП 1.2.3 Етнокультурні регіони України

Освітньо-професійна програма «Культурологія, культурне розмаїття та розвиток громади»

спеціальність 034 Культурологія

факультет Історичний

2022–2023 рік

Робоча програма

«Етнокультурні регіони України»

для здобувачів вищої освіти ОПШ «Культурологія, культурне розмаїття та розвиток громади».

Спеціальність 034 Культурологія

Розробник:

Нікольченко Юзеф Мойсейович, доцент, доцент кафедри культурології, заслужений працівник культури України.

_____ , 2022 рік

_____ , 2023 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма здобуття вищої освіти	заочна форма здобуття вищої освіти
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 03 Гуманітарні науки	Обов'язкова	
Семестрових модулів - 3			
Змістових модулів – 3	ОП «Культурологія, культурне розмаїття та розвиток громади» Спеціальність 034 Культурологія	Рік підготовки	
		1-й	1-й
Семестр			
1-й		1-й	
Лекції			
32		14	
Семінарські, практичні			
Загальна кількість годин – 150	Рівень вищої освіти другий (магістерський)	18	16
		Лабораторні	
-		-	
Самостійна робота			
55		42	
Індивідуальні завдання:			
45		78	
Вид контролю			
залік			
Тижневих годин для денної форми здобуття вищої освіти: аудиторних – 4 самостійної роботи здобувача – 7			

Примітка:

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

- для денної форми здобуття вищої освіти – 50%
- для заочної форми здобуття вищої освіти – 25%

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: сформувати у студентів систему знань щодо унікальності традиційної культури українців у контексті її етнокультурних особливостей.

Завдання:

- визначення етнокультурних регіонів України;
- опанування джерельної бази та історіографії проблеми;
- засвоєння народних традицій українського етносу;
- дослідження особливостей народної архітектури, господарської діяльності, громадського і сімейного побуту українців;
- виявлення характерних рис календарних свят і обрядів українців;
- дослідження напрямків розвитку декоративно-ужиткового мистецтва і фольклору українців;
- ствердження щодо унікальності традиційної культури та її ролі і місця в українській культурі та культурному розмаїтті громади.

Місце навчальної дисципліни в освітній програмі. Навчальна дисципліна відноситься до нормативних дисциплін професійної підготовки, код навчальної дисципліни відповідно до програми освітньо-професійної підготовки ОК 7.

Передумови для вивчення дисципліни. Формування основ практичного досвіду, практичних вмінь і навичок з історії української культури належить до невід'ємних складових у підготовці культуролога, фахівця з культурного розмаїття та розвитку громади.

Перелік компетентностей.

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі й практичні проблеми у галузі професійної діяльності культуролога або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій і методів культурології, а також характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 4. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 6. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 8. Здатність проведення досліджень та викладання на відповідному рівні.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК 1. Усвідомлення взаємозв'язку культурних текстів та контекстів.

СК 3. Здатність виявляти культурні потреби суспільства та його окремих груп та визначати шляхи їх задоволення, забезпечувати культурні права і свободи людини.

СК 4. Усвідомлення соціальної та етичної місії культуролога, а також можливостей та особливостей практичного використання культурологічного знання.

СК 5. Здатність до ефективної взаємодії з представниками інших професій, а також до залучення до розв'язання проблем культури представників громадськості.

СК 6. Здатність критично осмислювати історичні здобутки та новітні досягнення культури.

СК 7. Здатність професійно діагностувати, прогнозувати, проектувати й моделювати культурний розвиток різних культурних регіонів, художньої та візуальної культури.

СК 10. Здатність розробляти і викладати культурологічні дисципліни в закладах освіти.

СК 11. Здатність шанувати гідність кожної людини, проявити повагу до потреб кожного, визнати унікальну неповторність розмаїття.

Результати навчання:

РН 1. Розуміти специфіку та особливості реалізації культурних ідей, образів, та смислів, а також критично оцінювати можливості їхньої інтерпретації для розв'язання суспільно-значимих проблем.

РН 3. Аналізувати культурні права та свободи людини, форми та механізми їхньої ідентифікації, інкультурації, культурної адаптації з врахуванням регіональної специфіки.

РН 4. Популяризувати професію культуролога, дотримуючись етичних принципів.

PH 11. Мати навички організації та керівництва професійним розвитком осіб та груп у галузі культури.

PH 12. Збирати, аналізувати та оцінювати емпіричні факти та здійснювати їх інтерпретацію у відповідності до сучасних теоретичних уявлень відповідного напрямку культурології.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Традиційна культура та особливості етнокультурної регіоналістики українців

Тема 1. Предмет і завдання курсу. Джерела та історіографія проблеми.

Тема 2. Етнокультурна регіональність українців.

Етнічний склад населення України. Етнокультурна особливість розвитку українського етносу.

Література

1. Енциклопедія українознавства. Загальна частина. Репринтне відтворення видання 1949 року. К.: Інститут української етнографії АН України, 1994. С.184-320.
2. Етнографія України: Навч. посібник / За ред. С. А. Макарчука. Львів: Світ, 2020. 520 с.
3. Лепеха Т. В. Українознавство: Навч. посіб. К., 2017. 376 с.
4. Пономарьов А. П. Українська етнографія: Курс лекцій. К: Либідь, 2017. 320 с.: іл.
5. Українська етнологія: Навч. посібник / За ред. В. Борисенко. К.: Либідь, 2018. 400 с.

Змістовний модуль 2. Матеріальна складова традиційної культури.

Тема 1. Народна архітектура українців. Господарство і заняття населення.

Житлові споруди і двір. Основні галузі господарства. Підсобні заняття. Промисли. Розвиток ремесел.

Література

1. Борисенко Валентина. Традиції і життєдіяльність етносу: на матеріалах святково-обрядової культури українців: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. – К.: Унісерв, 2018. – 191 с.: іл.
2. Енциклопедія українознавства. Загальна частина. Репринтне відтворення видання 1949 року. К.: Інститут української етнографії АН України, 1994. С.184-320.
3. Етнографія України: Навч. посібник / За ред. С. А. Макарчука. Львів: Світ, 2018. 520 с.
4. Історія української культури / За загал. ред. І. Крип'якевича. 2-е вид. К.: Либідь, 2016. 656 с.
5. Українські традиції / Упорядкування та передмова О. В. Ковалевського. – Харків, Фоліо, 2017. 573 с.

Тема 2. Побут: народний одяг, народна кулінарія та система харчування.

Функції одягу. Класифікація та соціальні особливості народного одягу. Головні убори та прикраси. Щоденна їжа. Святкова та обрядова їжа. Режим та етикет харчування.

Література

1. Лепеха Т. В. Українознавство: Навч. посіб. К., 2017. 376 с.
2. Пономарьов А. П. Українська етнографія: Курс лекцій. К: Либідь, 2017. 320 с.: іл.
3. Сабадаш Ю. С., Ю. М. Нікольченко, Дабло Л. Г. Історія української культури. Курс лекцій. Для студентів спеціальності 034 Культурологія. К: Видавництво Ліра-К, 2020. 168 с.
4. Українська етнологія: Навч. посібник / За ред. В. Борисенко. К.: Либідь, 2018. 400 с.
5. Українські традиції / Упорядкування та передмова О. В. Ковалевського. – Харків, Фоліо, 2017. 573 с.

Тема 3. Сімейні відносини та родина обрядовість.

Шлюб і сім'я. Шлюбні звичаї. Структура сім'ї. Функції сім'ї. Весільна обрядовість. Родинна обрядовість. Похоронні та поминальні обряди.

Література

1. Історія української культури. Ілюстрована хрестоматія (XX століття) / За заг. ред. проф. Ю. С. Сабадаш. К.: Видавництво Ліра-К, 2022. 292 с.
2. Лепеха Т. В. Українознавство: Навч. посіб. К., 2017. 376 с.

3. Пономарьов А. П. Українська етнографія: Курс лекцій. К: Либідь, 2017. 320 с.: іл.
4. Мала енциклопедія етнодержавознавства / НАН України. Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. К.: Довіра: Генеза, 1996. 942 с.
5. Попович М. В. Нарис історії культури України. К.: «АртЕк», 1998. 728 с.: іл.
6. Романцов В. О. Українці на одвічних землях (XVIII–початок XXI століття). К.: Вид-во ім. Олени Теліги, 2017. 202 с.

Змістовний модуль 3. Духовний світ українців: усна народна творчість в етнокультурних вимірах.

Тема 1. Вірування, міфологія, демонологія українців. Народний календар. Символи та священні знаки.

Особливості української міфології. Український Олімп. Поняття про духів, демонів, демонологію. Формування та особливості літочислення в українців. Місячний і сонячний календарі. Давні знаки-символи в Україні. Родові знаки та символи, емблеми земель України. Традиції в сучасній українській символіці.

Література

1. Борисенко Валентина. Традиції і життєдіяльність етносу: на матеріалах святково-обрядової культури українців: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. – К.: Унісерв, 2018. – 191 с.: іл.
2. Енциклопедія українознавства. Загальна частина. Репринтне відтворення видання 1949 року. К.: Інститут української етнографії АН України, 1994. С.184-320.
3. Етнографія України: Навч. посібник / За ред. С. А. Макарчука. Львів: Світ, 2018. 520 с.
4. Історія української культури / За загал, ред. І. Крип'якевича. 2-е вид. К.: Либідь, 2016. 656 с.
5. Пономарьов А. П. Українська етнографія: Курс лекцій. К: Либідь, 2017. 320 с.: іл.

Тема 2. Усна народна творчість.

Народне образотворче і музичне мистецтво. Світогляд і усна народна творчість. Магічність пісні та обряду. Поняття про календарно-обрядову поезію. Пісні різдвяного циклу. Веснянки. Русальні пісні. Купальські пісні. Жниварські пісні. Народне образотворче мистецтво. Розвиток народного українського мелосу та народного музичного мистецтва. Народні музичні інструменти. Народний танець.

Література

1. Етнографія України: Навч. посібник / За ред. С. А. Макарчука. Львів: Світ, 2018. 520 с.
2. Лепеха Т. В. Українознавство: Навч. посіб. К., 2017. 376 с.
3. Пономарьов А. П. Українська етнографія: Курс лекцій. К: Либідь, 2017. 320 с.: іл.
4. Українська етнологія: Навч. посібник / За ред. В. Борисенко. К.: Либідь, 2018. 400 с.
5. Українські традиції / Упорядкування та передмова О. В. Ковалевського. – Харків, Фоліо, 2017. 573 с.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с.р		л	п	лаб.	інд.	с.р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовний модуль 1. Традиційна культура та особливості етнокультурної регіоналістики українців												

Тема 1. Предмет і завдання курсу. Джерела та історіографія проблеми	14	6	2			6	10	2	2			6
Тема 2. Етнокультурна регіональність українців	14	6	2			6	10	2	2			6
Усього за змістовим модулем 1	28	12	4			12	20	4	4			12
Змістовний модуль 2. Матеріальна складова традиційної культури												
Тема 1. Народна архітектура українців. Господарство і заняття населення	16	4	4			8	11	2	4			5
Тема 2. Побут: народний одяг, народна кулінарія та система харчування	16	4	4			8	9	2	2			5
Тема 3. Сімейні відносини та родина обрядовість	14	4	2			8	9	2	2			5
Усього за змістовим модулем 2	46	12	10			24	29	6	8			15
Змістовний модуль 3. Духовний світ українців: усна народна творчість в етнокультурних вимірах												
Тема 1. Вірування, міфологія, демонологія українців. Народний календар. Символи та священні знаки	14	4	2			8	10	2	2			6
Тема 2. Усна народна творчість	14	4	2			8	10	2	2			6
Усього за змістовим модулем 3	28	8	4			16	20	4	4			12
Усього годин	102	32	18			52	69	14	16			39
Модуль 2												
<i>ІЗ</i> (презентація етнокультурного розмаїття України)	45				45		78				78	
Підготовка до заліку	3					3	3					3
Усього годин	150	32	18	-	45	55	150	14	16	-	78	42

5. Перелік тем та зміст практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми та стислий зміст роботи	Мета роботи	Кількість годин	Результати навчання (РН) за ОП
-------	------------------------------------	-------------	-----------------	--------------------------------

1.	<p>Тема 1. Народна архітектура, господарство та побут українців.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Народна архітектура українців та її особливості. 2. Житлові споруди і двір. 3. Основні галузі господарства і заняття українців. 4. Народна архітектура українців. 5. Господарство українців. 6. Побут українців. 7. Особливості українського народного одягу. 8. Жіноче народне вбрання. 9. Чоловіче народне вбрання. 10. Народна система харчування українців. 	<p>Ознайомитися з особливостями народної архітектури, господарства та побуту українців.</p>	4	<p>PH 1 PH 12</p>
2.	<p>Тема 2. Сімейні відносини та сімейна обрядовість українців.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна історико-культурна характеристика сімейних відносин та сімейної обрядовості українців 2. Історичні типи і форми української сім'ї. 3. Структура сім'ї. 4. Функції сім'ї. 5. Особливості сімейних стосунків українців. 6. Загальна історико-культурна характеристика сімейної обрядовості українців. 7. Особливості сімейної обрядовості українців. 8. Весільна обрядовість. 9. Родильно-хрестильна обрядовість. 10. Поховальні та поминальні обряди. 	<p>Ознайомитися з традиціями у сімейних відносинах та з особливостями сімейної обрядовості українців.</p>	6	<p>PH 3 PH 12</p>
3.	<p>Тема 3. Народна календарна обрядовість українців.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Наукові концепції української календарної обрядовості. 2. Джерела та історіографія проблеми. 3. Свята і обряди українського народного календаря: загальна характеристика. 4. Історико-культурні особливості народної календарної обрядовості українців. 5. Церква і народна календарна обрядовість українців. 6. Народний календар зимових свят. 7. Народний календар весняних свят. 8. Літній цикл народного календаря. 	<p>Визначити розвиток народної календарної обрядовості українців.</p>	4	<p>PH 11 PH 12</p>

	9. Осінній цикл народного календаря. 10. Календарна обрядовість українців у сьогоденні.			
4.	Тема 4. Особливості усної народної творчості українців. 1. Джерела та історіографія проблеми. 2. Витоки та еволюція українського фольклору. 3. Характерні особливості усної народної творчості українців. 4. Народна творчість та писемна література. 6. Жанрова система українського фольклору: загальна характеристика. 7. Особливості української народної пісенної творчості. 8. Український народний танок та його особливості. 10. Український фольклор і сучасність.	Вивчити особливості усної народної творчості українців.	4	РН 4 РН 12

6. Перелік тем і зміст лабораторних занять

№ з/п	Назва теми та стислий зміст роботи	Мета роботи	Кількість годин	Результати навчання (РН) за ОП
1.				
2.				

7. Самостійна робота студентів

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Підготовка до лекційних занять	16/7
2	Підготовка до практичних/семінарських/лабораторних занять	36/32
3	Підготовка до заліку	3/3
4	Виконання індивідуальних завдань (презентація етнокультурного розмаїття України)	45/78
	Разом	100/120

8. Індивідуальні завдання

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом поза аудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання студентами ІНЗД захистом навчального проекту в аудиторії з використанням сучасних інформаційно-технічних засобів.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) – це вид науково-дослідної роботи студента, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності та знань.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Вимоги для виконання ІНДЗ

Відповідно до Робочої програми, студентам пропонуються до виконання різні за типом та формою завдання до змістових модулів курсу «Етнокультурні регіони України».

Виконання студентом ІНДЗ за окремими темами є обов'язковою умовою оцінювання його успішності з освоєння курсу. З метою успішного письмового виконання ІНДЗ студентам необхідно опрацювати за предметно-тематичним, алфавітним, систематичним та електронним каталогами бібліотеки МДУ та інших книгозбірень джерельну базу курсу «Етнокультурні регіони України» відповідно до списку рекомендованої базової та допоміжної літератури

Згідно з діючими бібліографічними вимогами, складається перелік використаних джерел та літератури з теми ІНДЗ (розміщується в якості останньої рубрики виконаного завдання). Результати роботи подаються у письмовій формі (роздрукований та сфальцьований реферат).

ІНДЗ подаються студентом на кафедру протягом 3-х днів після останнього семінарського заняття для перевірки викладачем до складання заліку.

Форма подання – комп'ютерний набір, надрукований на аркушах формату А4, кегль 14, шрифт – Times New Roman, інтервал – 1, мова – українська (джерела та література подаються мовою оригіналу). Поля: ліве – 20 мм, праве – 10 мм, верхнє – 20 мм, нижнє – 20 мм. Обсяг ІНДЗ (без врахування додатків) – 4-5 аркушів А4 без урахування титульної сторінки. Текст ІНДЗ подається у 3-ій особі від імені автора. Максимальна оцінка проекту становить по 25 балів. Критерії оцінки:

- змістовність,
- логічність викладення матеріалу,
- самостійність висновків,
- дотримання вимог щодо оформлення тексту.

Текст складається з наступних частин: вступу, основної частини (аналіз опрацьованих джерел з обраної теоретичної проблеми), висновків та списку опрацьованих джерел і літератури в алфавітному порядку (не менше 6 позицій).

Фактичну частину реферату становить аналіз результатів роботи з публікаціями з досліджуваної теми, тобто студент повинен структурувати отримані знання з конкретного питання теорії книгознавства. Наприклад, застосовуючи творчий підхід, студент опрацьовує, порівнює та групує концептуальні підходи різних авторів стосовно вивчення теми (навести відомості про основних авторів та зміст публікацій, монографій, навчальних посібників, підручників, збірників праць науково-практичних конференцій тощо).

Обов'язковою умовою виконання завдання є дотримання діючих вимог до оформлення бібліографічних посилань (ДСТУ 7.1:2006).

Вид індивідуального завдання:

Презентація етнокультурного розмаїття України

1. Сформулювати ідею презентації,
2. Скласти план презентації.
3. Підготувати матеріали презентації та доповідь.
4. Створити презентацію.
5. Захистити виконану роботу.

9. Методи навчання

Навчальні лекції (вхідна, узагальнююча, проблемні, тематичні), семінарські заняття, робота з першоджерелами (аналіз документів та їх складання), робота з базами даних бібліотек, мережі Інтернет, виконання індивідуальних завдань, написання контрольної роботи.

10. Засоби діагностики результатів навчання

Під час вивчення дисципліни «Етнокультурні регіони України» застосовується поточний та підсумковий контроль знань студента. Поточний контроль здійснюється у формі контролю систематичності та активності роботи студентів протягом семестру під час вивчення програмного матеріалу дисципліни, зокрема: відвідування семінарських занять; виступи на семінарських заняттях; участь в обговоренні питань з певної теми; виконання практичних завдань; відповіді на запитання викладача; експрес-тестування; підготовка індивідуальних науково-дослідних завдань з окремих питань; участь у науково-практичних заходах із проблем дисципліни.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання після вивчення навчальної дисципліни у формі заліку.

Питання до заліку

1. Український народний мелос у сучасному професійному музичному мистецтві.
2. Народні витоки сучасного українського декоративно-прикладного мистецтва.
3. Етнокультурна регіональність українських сільських поселень.
4. Типи народних житлових будівель українців.
5. Етнокультурна регіональність народних звичаїв українців при будівництві хати.
6. Козацтво у традиційній культурі українців.
7. Козацький одяг та його історико-культурна специфіка.
8. Типи і форми української родини в їхньому історико-культурному розвитку.
9. Народження дитини в обрядовій культурі українців.
10. Дитина в сімейних відносинах українців.
11. Народні іграшки українців.
12. Свята і обряди народного календаря українців.
13. Традиційні землеробські свята українців.
14. Народна музика у святковій культурі українців.
15. Народні танці у святковій культурі українців.
16. Джерела традиційної культури українців.
17. Традиційна культура українців у вітчизняній та зарубіжній історіографії.
18. Особливості етнокультурної регіональності українців.
19. Народна архітектура українців: загальна характеристика.
20. Житло у духовному світі українців.
21. Народні промисли українців: загальна характеристика.
22. Етнокультурна регіональність в українському весільному обряді.
23. Українська народна метеорологія та календар.
24. Культ предків в обрядах українців.
25. Рослини і тварини у звичаях українців.
26. Етнокультурні особливості українського фольклору.
27. Календарно-обрядова поезія українців: загальна характеристика.
28. Живопис і графіка у народному образотворчому мистецтві українців.
29. Етнокультурна регіональність в українській народній вишивці.
30. Етнокультурні особливості народного музичного мистецтва українців.

11. Критерії оцінювання

Для допущення до підсумкової форми контролю студент має набрати за час навчання мінімальну кількість 20 балів і максимальну 100 балів.

I. Незадовільний	0-8	Студент розрізняє об'єкти вивчення.
	9-16	Студент відтворює незначну частину навчального матеріалу,

		має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення.
	17-24	Студент відтворює лише частину навчального матеріалу; виконує елементарні завдання.
II. Середній	25-37	Студент здатний до відтворення основного навчального матеріалу, може повторити за зразком певну операцію, дію.
	38-40	Студент відтворює основний навчальний матеріал, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять, сформулювати правила, визначення, поняття.
	41-49	Студент виявляє знання й розуміння основних положень навчального матеріалу. Відповідь його(її) правильна, але недостатньо осмислена. Вміє застосовувати знання при виконанні завдань за зразком.
III. Достатній	50-57	Студент правильно відтворює навчальний матеріал, знає основоположні теорії і факти, вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, частково контролює власні навчальні дії .
	58-66	Знання студента є достатніми, він (вона) застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагається аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежність між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність. Відповідь його (її) логічна, хоч і має неточності.
	67-75	Студент добре володіє вивченим матеріалом, застосовує знання в стандартних ситуаціях, уміє аналізувати й систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією.
IV. Високий	76-84	Студент має повні, глибокі знання, здатний (а) використовувати їх у практичній діяльності, робити висновки, узагальнення.
	85-92	Студент має гнучкі знання в межах вимог навчальних програм, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях, уміє знаходити інформацію та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми.
	93-100	Студент має системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Уміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення.

Оцінювання проводяться за наступними критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії і методології проблем, що розглядаються;
- ступінь засвоєння матеріалу дисципліни;
- ознайомлення з рекомендованою літературою з питань, що розглядаються;
- уміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих ситуацій, вирішенні завдань, винесених для самостійного опрацювання, і завдань, винесених на розгляд в аудиторії;
- логіка, структура, стиль викладання матеріалу в індивідуальній творчій роботі і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації і робити висновки.

Контроль за виконанням поставлених завдань при проведенні практичних занять здійснюється протягом усього семестру. За успішне та систематичне виконання поставлених завдань студент отримує оцінку «відмінно» або по 20 % за поточний контроль, якщо студент виконує поставлені завдання.

Робота студента в аудиторії оцінюється за такими критеріями:

- самостійність виконання;
- логічність і послідовність викладання матеріалу;
- повнота розкриття теми;
- використання й аналіз додаткових літературних джерел.

Засоби діагностики навчальних досягнень студента - це унормовані та регламентовані методики, призначені для кількісного та якісного оцінювання ступеня сформованості знань, умінь та навичок, професійної компетентності осіб, які навчаються за ОС «Магістр» зі спеціальності 034 «Культурологія, культурне розмаїття та розвиток громади».

Метою застосування засобів діагностики є визначення рівня теоретичної та практичної підготовки студента до вирішення виробничих завдань в майбутній професійній діяльності; виявлення відповідності здобутих знань, набутих умінь і навичок вимогам стандартів

Засоби діагностики навчальних досягнень студента встановлюють вимоги, які забезпечують визначення рівня сформованості професійної компетентності як результатів навчання (знань, розуміння, умінь) в межах певного навчального курсу.

Рівень якості засвоєння навчального курсу визначається за системами оцінювання: Європейською кредитно-трансферною системою (ЄКТС) (за шкалою «А», «В», «С», «D», «E», «FX» «F»); національною (за шкалою «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»); системою Маріупольського державного університету (за 100-бальною шкалою); комплексною (поєднання ЄКТС, національної системи та /або системи оцінювання Маріупольського державного університету).

Оцінювання успішності студента при засвоєнні змістовних модулів навчальної дисципліни здійснюється на основі результатів поточного і підсумкового контролю знань.

Поточний контроль являє собою оцінку роботи на семінарських заняттях і виконанням письмових самостійних завдань та індивідуальних навчально-дослідних завдань.

Підсумковий контроль знань студента здійснюється під час виконання письмового іспиту, де оцінюванню підлягають теоретичні знання та практичні вміння набуті студентом під час опанування всього курсу.

Академічні успіхи студента визначаються за допомогою 100-бальної системи оцінювання з обов'язковим переведенням оцінок відповідно до національної шкали та шкали ECTS.

I. Практична робота: семінарські заняття і виконання обов'язкових письмових завдань: самостійної роботи студента (СРС) та індивідуального навчально-дослідного завдання (ІНДЗ).

II. Підсумковий контроль: залік.

12. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Види роботи	Кількість годин	Обсяг кредитів	Кількість балів
Змістовний модуль 1. Традиційна культура та особливості етнокультурної регіоналістики українців			
Тема 1. Предмет і завдання курсу. Джерела та історіографія проблеми	14	28	3
лекційні			
практичні/семінарські/ лабораторні заняття			5
Тема 2. Етнокультурна регіональність українців	14		

лекційні			3	
практичні/семінарські/ лабораторні заняття			5	
Змістовний модуль 2. Матеріальна складова традиційної культури				
Тема 1. Народна архітектура українців. Господарство і заняття населення	16	46	3	
лекційні				
практичні/семінарські/ лабораторні заняття			5	
Тема 2. Побут: народний одяг, народна кулінарія та система харчування	16			3
лекційні				
практичні/семінарські/ лабораторні заняття			5	
Тема 3. Сімейні відносини та родина обрядовість Усього за змістовим модулем 2	14			3
лекційні				
практичні/семінарські/ лабораторні заняття			5	
Змістовний модуль 3. Духовний світ українців: усна народна творчість в етнокультурних вимірах				
Тема 1. Вірування, міфологія, демонологія українців. Народний календар. Символи та священні знаки	14	28	3	
лекційні				
практичні/семінарські/ лабораторні заняття			5	
Тема 2. Усна народна творчість	14			3
лекційні				
практичні/семінарські/ лабораторні заняття			5	
Виконання ІЗ (презентація етнокультурного розмаїття України)	45		43	
Підготовка і складання заліку	3		1	
Підсумок	150	5	100	

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, кваліфікаційної роботи, практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		

64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

14. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення

Опорні конспекти лекцій, комплекс методичного забезпечення дисципліни. Ноутбук, мультимедіа-проектор, ОС Windows, пакет Microsoft Office, ресурси Moodle, Google Meet, Telegram, Viber, Zoom та ін.

15. Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Борисенко Валентина. Традиції і життєдіяльність етносу: на матеріалах святково-обрядової культури українців: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. – К.: Унісерв, 2018. – 191 с.: іл.
2. Енциклопедія українознавства. Загальна частина. Репринтне відтворення видання 1949 року. К.: Інститут української етнографії АН України, 1994. С.184-320.
3. Етнографія України: Навч. посібник / За ред. С. А. Макарчука. Львів: Світ, 2020. 520 с.
4. Історія української культури / За заг. ред. І. Крип'якевича. 2-е вид. К.: Либідь, 2017. 656 с.
5. Закон України «Про культуру». 14 грудня 2010 року.
6. Закон України «Про ратифікацію Конвенції про охорону та заохочення розмаїття форм культурного самовираження». 20 січня 2010 року.
6. Історія української культури. Ілюстрована хрестоматія (від стародавніх часів до XIX століття) / За заг. ред. проф. Ю. С. Сабадаш. К.: Видавництво Ліра-К, 2020. 320 с.
7. Історія української культури. Ілюстрована хрестоматія (XX століття) / За заг. ред. проф. Ю. С. Сабадаш. К.: Видавництво Ліра-К, 2022. 292 с.
8. Лепеха Т. В. Українознавство: Навч. посіб. К., 2017. 376 с.
9. Пономарьов А. П. Українська етнографія: Курс лекцій. К: Либідь, 2017. 320 с.: іл.
10. Мала енциклопедія етнодержавознавства / НАН України. Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. К.: Довіра: Генеза, 1996. 942 с.
11. Попович М. В. Нарис історії культури України. К.: «АртЕк», 1998. 728 с.: іл.
12. Романцов В. О. Українці на одвічних землях (XVIII–початок XXI століття). К.: Вид-во ім. Олени Теліги, 2018. 202 с.
13. Сабадаш Ю. С., Ю. М. Нікольченко, Дабло Л. Г. Історія української культури. Курс лекцій. Для студентів спеціальності 034 Культурологія. К: Видавництво Ліра-К, 2020. 168 с.
14. Сабадаш Ю. С., Ю. М. Нікольченко, Дабло Л. Г. Історія української культури. Курс лекцій. Для студентів усіх спеціальностей ОС Бакалавр. К: Видавництво Ліра-К, 2020. 168 с.
15. Сабадаш Ю. С., Ю. М. Нікольченко, Дабло Л. Г. Історія української культури. Практикум. Для студентів усіх спеціальностей ОС Бакалавр. К: Видавництво Ліра-К, 2022. 138 с.
16. Українська етнологія: Навч. посібник / За ред. В. Борисенко. К.: Либідь, 2017. 400 с.
17. Українські традиції / Упорядкування та передмова О. В. Ковалевського. – Харків, Фоліо, 2018. 573 с.

18. Указ Президента України від 21.09.2001 № 252/2001-рп «Про заходи щодо підтримки діяльності національно-культурних товариств».

Допоміжна література

1. Балушок В. Г. Етногенез українців. К.: Ін-т мистецтвознав., фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського НАН України, 2017. 231 с.
2. Боярська Л. В. Український фольклор: Тексти лекцій. К.: ДЖ, 2016. 70 с.
Електронний ресурс. Режим доступу: http://journalib.univ.kiev.ua/Boyarska_Folklor_texty_lekc.pdf.
3. Вовк Федір. Студії з української етнографії та антропології : нова редакція. Харків: Видавець Савчук О. О., 2015. 464 с.; 199 іл.
4. Воропай Олекса. Звичаї нашого народу: Етнограф. нарис. Харків: Фоліо, 2016. 508 с.
5. Залізник Л. Л. Від склавинів до української нації. К.: ПБП «Фотовідеосервіс», 2017. 256 с.
6. Нечуй-Левицький І. Світогляд українського народу. Ескіз української міфології. 2-е вид. – К.: Обереги, 2003. 144 с.
7. Нікольченко Ю. М. Культура населення Погориння Х-ХІІІ століть: за матеріалами літописного Дорогобужа. Рівне: Евен, 2017. 225 с.
8. Stott C., Radburn M. Understanding crowd conflict: Social context, psychology, policing and culture. *Current Opinion in Psychology*. 2020 Vol. 35 P. 76-80. doi: 10.1016/j.copsyc.2020.03.001 [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://www.seattle.gov/documents/Departments/OIG/Other/Final_Crowd_Psychology_Report_v1.pdf
9. Wilkinson S. Riots. *Annual Review of Political and culture Science*. 2019. Vol. 12. P. 329-343. doi:1146/annurev.polisci.12.041307.075517 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.annualreviews.org/doi/10.1146/annurev.polisci.12.041307.075517>

16. Політика навчальної дисципліни

Політика навчальної дисципліни ґрунтується на засадах академічної доброчесності та здійснюється відповідно до норм законодавства України щодо академічної доброчесності, Статуту Університету та інших нормативних документів.

Процедура зарахування результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти (академічна мобільність), за іншими освітніми програмами, у попередні роки (при поновленні на навчання), а також у неформальній та інформальній освіті здійснюється згідно Положення про організацію освітнього процесу у Маріупольському державному університеті, введеного в дію наказом МДУ 28.12.2020 №326, Порядку визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та / або інформальній освіті, введеного в дію наказом МДУ від 30.06.2022 № 81 та інших нормативних документів.

1. Академічна доброчесність здобувачів є це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень. важливою умовою для опанування результатів навчання за навчальною дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролю.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- Самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання;
- Посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- Дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- Надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

МДУ виступає за дотримання принципів академічної доброчесності, тому обов'язково використовується сервіс з перевірки робіт здобувачів вищої освіти на плагіат – Unicheck, а

також доступний безкоштовний сервіс, який здійснює перевірку на плагіат письмових робіт EduBirdie <https://edubirdie.com/perevirka-na-plagiat>.

Порушенням академічної доброчесності, згідно із Законом України «Про освіту» (ст. 42 п. 4) вважається:

- **академічний плагіат** – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та / або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;

- **самоплагіат** – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;

- **фабрикація** – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;

- **фальсифікація** – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;

- **списування** – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;

- **обман** – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;

- **хабарництво** – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;

- **необ'єктивне оцінювання** – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти.

Наведений перелік не є остаточно вичерпним і не охоплює всіх діянь, що можуть містити ознаки порушення академічної доброчесності.

За порушення академічної доброчесності здобувачі вищої освіти можуть бути притягнені до наступної академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (поточний, підсумковий контроль, залік, іспит тощо);

- проведення додаткової перевірки всіх робіт авторства порушника;

- позбавлення наданих МДУ пільг з оплати навчання;

- оголошення догани із занесенням до особової справи порушника;

- відрахування з МДУ;

- інші, відповідно до вимог чинного законодавства та нормативних локальних актів

МДУ.

Більш детально тут:

Анкетування з академічної доброчесності:

<https://docs.google.com/forms/d/1VHzYkdfEGivtVI->

[dsENos1SCDRHfUpGia1YkIlgOK8j0/edit](https://docs.google.com/forms/d/1VHzYkdfEGivtVI-dsENos1SCDRHfUpGia1YkIlgOK8j0/edit)

2. Здобувач має право на оскарження процедури проведення та результатів контрольних заходів згідно Положення про організацію контролю та оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти в МДУ.

3. Участь в анкетуванні. Наприкінці навчального семестру здобувачам буде запропоновано заповнити анонімну анкету щодо якості викладання вивчених навчальних дисциплін.

Заповнення анкети є важливою для вдосконалення освітнього процесу та системи внутрішнього забезпечення якості освіти МДУ та дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати вашу думку стосовно покращення змісту навчальних дисциплін.

4. Неформальна освіта. Це освіта, яка здобувається, як правило, за освітніми програмами та не передбачає присудження визнаних державою освітніх кваліфікацій за рівнями освіти, але може завершуватися присвоєнням професійних та/або присудженням часткових освітніх кваліфікацій. Здобувач вищої освіти, який виявив бажання щодо визнання результатів, отриманих у неформальній освіті, звертається із відповідною заявою про визнання результатів, отриманих у неформальній освіті, в цілому для навчальної дисципліни /змістового модулю /практичних завдань з навчальної дисципліни/ завдань з практики тощо для здобувачів вищої освіти, до деканату факультету, на якому викладається навчальна дисципліна.

5. Інформальна освіта (самоосвіта) - це освіта, яка передбачає самоорганізоване здобуття особою певних компетентностей, зокрема під час повсякденної діяльності, пов'язаної з професійною, громадською або іншою діяльністю, родиною чи дозвіллям.

Орієнтовний перелік електронних платформ, курсів неформальної та/або інформальної освіти:

Дистанційна платформа громадянської освіти VUMonline – Відкритий Університет Майдану (фільтрувати за тегом культурна освіченість), посилання: <https://vumonline.ua/>

Європейський освітній онлайн-ресурс Iversity, посилання: <https://iversity.org/>

Загальноєвропейська МВОК-ініціатива, заснована у 2013 році Європейською комісією та Європейською асоціацією університетів дистанційного навчання (EADTU) OpenupEd, посилання: <https://openuped.eu/>

Заснований Гарвардським університетом і Масачусетським технологічним університетом центром онлайн-навчання EdX, посилання: <https://www.edx.org/>

Мережа навчання Cisco, посилання: <https://learningnetwork.cisco.com/s/>

Освітній проєкт EdEra (Education Era), посилання:

Освітня платформа Відкритого університету Future Learn, посилання: <https://www.futurelearn.com/>

Платформа Stanford Open Edx, посилання: <https://online.stanford.edu/>

Проект Canvas Network, посилання: <https://www.canvas.net/>

Публічна навчальна база даних онлайн курсів Coursera (filter by Subject “Arts & Humanities”), посилання: www.coursera.org

Український проєкт онлайн-курсів Prometheus (тема фільтрування «Гуманітарні науки»), посилання: <https://prometheus.org.ua/>

16. Загальна інформація про навчальну дисципліну

Назва навчальної дисципліни	Етнокультурні регіони України
Освітня програма	«Культурологія, культурне розмаїття та розвиток громади»
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Кафедра, яка здійснює викладання	Культурології
Викладач ПІБ, посада	Нікольченко Юзеф Мойсейович, доцент, доцент кафедри культурології, заслужений працівник культури України
Електронна адреса викладача	u.nikolchenko@mdu.in.ua
Консультації (дата, час, можливості онлайн консультування)	Онлайн консультування Viber, Telegram, WhatsApp
Посилання на сторінку навчальної дисципліни на Навчальному порталі МДУ	http://moodle.mdu.in.ua/enrol/index.php?id=10215
Компетентності та програмні результати навчання	<p>Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі й практичні проблеми у галузі професійної діяльності культуролога або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій і методів культурології, а також характеризується комплексністю та невизначеністю умов.</p> <p>Загальні компетентності: ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК 3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК 4. Здатність приймати обґрунтовані рішення. ЗК 6. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями. ЗК 8. Здатність проведення досліджень та викладання на відповідному рівні.</p> <p>Спеціальні (фахові) компетентності: СК 1. Усвідомлення взаємозв'язку культурних текстів та контекстів. СК 3. Здатність виявляти культурні потреби</p>

	<p>суспільства та його окремих груп та визначати шляхи їх задоволення, забезпечувати культурні права і свободи людини.</p> <p>СК 4. Усвідомлення соціальної та етичної місії культуролога, а також можливостей та особливостей практичного використання культурологічного знання.</p> <p>СК 5. Здатність до ефективної взаємодії з представниками інших професій, а також до залучення до розв'язання проблем культури представників громадськості.</p> <p>СК 6. Здатність критично осмислювати історичні здобутки та новітні досягнення культури.</p> <p>СК 7. Здатність професійно діагностувати, прогнозувати, проектувати й моделювати культурний розвиток різних культурних регіонів, художньої та візуальної культури.</p> <p>СК 10. Здатність здійснювати експертизу культурних об'єктів та культурних процесів, їх критичний аналіз із застосуванням сучасних методів культурології.</p> <p>СК 11. Здатність досліджувати культурні потреби громади, знаходити теми для культурних проєктів, сприяти ініціативам спрямованим на збереження культурного розмаїття та розвиток громади.</p> <p style="text-align: center;">Результати навчання:</p> <p>РН 1. Розуміти специфіку та особливості реалізації культурних ідей, образів, та смислів, а також критично оцінювати можливості їхньої інтерпретації для розв'язання суспільно-значимих проблем.</p> <p>РН 3. Аналізувати культурні права та свободи людини, форми та механізми їхньої ідентифікації, інкультурації, культурної адаптації з врахуванням регіональної специфіки.</p> <p>РН 4. Популяризувати професію культуролога, дотримуючись етичних принципів.</p> <p>РН 11. Мати навички організації та керівництва професійним розвитком осіб та груп у галузі культури.</p> <p>РН 12. Розуміти і застосовувати для розв'язання складних задач і проблем культурології методи та засоби стратегічного планування, прогнозування, моделювання культурних політик.</p>
--	--

Семестр(и) вивчення	Обсяг (години/кредити)	Кількість аудиторних годин	Кількість, види індивідуальних	Форма контролю
------------------------	---------------------------	-------------------------------	-----------------------------------	-------------------

		лекції	практик/сем/лаб	завдань	
1	5/150	32/14	18/16	1, презентація етнокультурного розмаїття України	залік

**Завідувачка
кафедри культурології**

Юлія САБАДАШ

Гарант ОП

Юлія САБАДАШ